

De boomvalk in Nederland in 1967

Door R. Dantuma

Door allerlei, deels onbekende oorzaken is er in Nederland een onrustbarende vermindering van een aantal der roofvogels. Volgens J. Rooth (1964) gaan van de 14 inheemse roofvogels er 7 achteruit. Volgens J. O. Thate (1964) zijn rationalisatie in de bosbouw (houtopstanden worden tot diep in het broedseizoen gekapt), rationalisatie in de landbouw, gepaard met het gebruik van pesticiden, alsmede de verontrusting door recreatie debet aan de huidige stand van zaken. Vooral in streken waar intens gebruik wordt gemaakt van bestrijdingsmiddelen is de achteruitgang schrikbarend. Een vrij recent voorbeeld hiervan is de in 1966 toegebrachte schade aan de buizerdstand in de provincie Drente door het gebruik van zaadontsmettingsmiddelen. De spaarzame gegevens van een landelijke verspreiding der broedbestanden hebben de behoefte doen ontstaan om over een aantal jaren een totaalinventarisatie te verrichten. De verzamelde gegevens kunnen dan de basis vormen tot het herzien van de huidige regelingen voor het gebruik van pesticiden.

In dit eerste inventarisatiejaar werd de medewerking verkregen van 60 medewerkers (werkgroepen als één medewerker gerekend). Het broedseizoen heeft 61 broedgevallen

BOOMVALK / Foto C. Scholtz

opgeleverd. De onzekere broedgevallen zijn niet in dit verslag opgenomen. Hierover zal nader worden ingegaan in het eindverslag.

Dit is op het eerste gezicht een vrij pover resultaat wanneer men in aanmerking neemt dat de boomvalk in de „Avifauna van Nederland” (1962) als „vrij schaarse broedvogel” wordt aangeduid, hetgeen inhoudt dat het broedbestand tussen de 250 en 2500 paren zou liggen. Volgens J. Rooth (1964) handhaaft de boomvalk zich op 200-300 paren. De „Avifauna van Noord-Brabant” (1967) geeft voor deze provincie een opgave van minimaal 42 broedparen (1965).

In 1965 en daaraan voorafgaande jaren heeft in Noord-Brabant een uitgebreide broedvogelinventarisatie plaatsgevonden. Er broedden in die jaren omstreeks 50 paren boomvalken. De broedseizoenen 1966 en 1967 leverden resp. 2 en 5 broedgevallen op. Of er in deze twee jaren eveneens omstreeks 50 paren hebben gebroed blijft een open vraag alhoewel het niet onwaarschijnlijk is. Tevens illustreert deze waarnemingsreeks over drie jaar de waarde van georganiseerd waarnemen. Het komt meermalen voor dat er meerdere opgaven binnenkomen van een broedgeval.

Dit eerste inventarisatiejaar heeft interessante gegevens opgeleverd over o.a. de verspreiding. Het komende jaar zal de bevestiging kunnen geven van de indruk dat de boomvalk in Nederland niet achteruit gaat.

Als de broedgevallen in kaart gebracht worden komen er concentraties in sommige provincies naar voren. In de provincie Gelderland is een brede strook van de IJsselmeer-

kust bij Ermelo over de Veluwe naar Wageningen en omgeving. In deze strook bevinden zich bijna alle broedgevallen in de provincie Gelderland. Een soortgelijk verschijnsel komt voor in provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland. De „Avifauna van Noord-Brabant” geeft hetzelfde beeld. Hier bereikt de boomvalk de grootste dichtheid op de oostelijke heidevelden, zoals op de Strabrechtse- en Kampinase Heide.

Overzicht van de Nederlandse provincies:

Provincie	1965	1966	1967
Groningen	—	—	—
Friesland	1	1	2
Drente	2	3	4
Overijssel	3	1	4
Gelderland	11	7	17
Utrecht	5	8	17
Noord-Holland	6	6	5
Zuid-Holland	21	6	8
Zeeland	—	—	—
Noord-Brabant	42	2	5
Limburg	1	1	1
Totaal	92	36	61

Volgens een artikel van C.M. Lok (1967) wordt door het plaatsen van kunstnesten voor boomvalken een handhaving van de boomvalk als broedvogel bewerkstelligd in een kaal duingebied.

Ditzelfde resultaat heeft men bij het plaatsen van kunstnesten voor andere roofvogels, zoals bijv. de torenvalk. Dit kunstmatig aanvullen van nestgelegenheden is dus een zeer belangrijke factor voor de handhaving van een broedbestand. Het is aan te bevelen eens proeven te nemen met dergelijke nesten, vooral in streken waar de boomvalk schaars voorkomt.

Bij deze bedank ik nogmaals alle medewerkers en hoop, dat zij in het komende seizoen weer hun bijdragen leveren aan deze boomvalk-inventarisatie. Zij ontvangen de formulieren automatisch. Eventuele nieuwe medewerkers zijn van harte welkom en worden verzocht zich zo snel mogelijk op te geven, zodat zij tijdig hun formulieren zullen ontvangen.

- R. Dantuma, Hyacinthstraat 180, Groningen.

Litteratuur:

C. M. Lok c.s.: *Kunstnesten voor ransuil en boomvalk, Het Vogeljaar 1967.*

H. de Nie: *Honderd uur bij een Boomvalkenpaar, Het Vogeljaar 1963.*

Prof. Dr. L. Tinbergen: *Roofvogels, Uitgave NJN, 1937.*

Prof. Dr. K. H. Voous c.s.: *Het Nationaal beraad over de Roofvogelstand, Het Vogeljaar 1964.*

R. T. Peterson c.s. (bew. Mr. J. Kist): *Vogelgids 1954.*